

RIKOKSENTORJUNNAN ORGANISOINTI -alatyöryhmä
Pöytäkirja

8.2.2023, klo 10:30-12:00
Työryhmän kokous 2/2023

Osallistujat:

Aarne Kinnunen (OM) (pj)
Heidi Kankainen (SM)
~~Heli Nederström (OKM)~~
Susanna Hoikkala (STM)
~~Niina Huotari (VM)~~
Tuomas Pöyhönen (Poha)
Jari Yli-Pelkonen (Poha)
Janne Kivivuori (HY)
Joonas Jännäri (Kuntaliitto)
Kati Villgren (LUVN)

Markus Alanko (OM), sihteeri
Minna Piispa (OM)
Saija Sambou (OM)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja esitteli kokouksen asialistaa. Hyväksyttiin kokouksen asialista.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja

3. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen organisaation ja tehtävien esittely

Villgren esitteli Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen organisaatiota ja tehtäviä. Hyvinvointialue kattaa yhteensä 10 kuntaa ja pelastuslaitoksen. Hyvinvointialueen organisaatio sisältää viisi palvelualueita. Nämä ovat pelastuspalvelut, ikääntyneiden palvelut, lasten, nuorten ja perheiden palvelut, yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä vammaispalvelut. Hyvinvointialueen luottamustoimien rakenteesta on hyvä mainita valmius- ja turvallisuuslautakunta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tapahtuu hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyössä (Hyvinvointialue ↔ hyte yhteistyö ↔ kunta). Keskustelussa todettiin, että hyvinvointialueet ovat erilaisia ja niiden organisoituminen on eri vaiheissa. Toisilla oli jo vanhastaan valmiimpia yhteistyörakenteita, mikä helpotti hyvinvointialueuudistuksen toteutusta. Alanko kertoi, että Lapin hyvinvointialueella hallintosäätöön oli hyvinvoinnin ja terveyden lisäksi saatu kirjattua arjen turvallisuuden edistäminen. Myös yhdessä sisäisen turvallisuuden strategian

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

käynnistämässä ilmiökorttityöryhmässä käsitellään alueellisen turvallisuusyhteistyön kehittämistä. Alanko osallistuu kyseinen työryhmän työhön. Työryhmästä on kutsuttu kuntaliiton ja Lapin Avin edustajat tämän työryhmän maaliskuun kokoukseen. Pöyhönen huomautti, että mikäli rikosentorjuntaan liittyvää työtä edistetään hyvinvointialueella useassa eri ryhmässä, niin se heikentää poliisin mahdollisuuksia osallistua kaikkien ryhmien työhön. Villgren totesi, että tällä hetkellä on vaikea sanoa, että voisiko tulevaisuudessa hyvinvointialueelle tulla rikosentorjunnan koordinaattoria. Vaikeaa se kuitenkin tulisi olemaan. Pohdittiin voisiko rikosentorjunnan koordinoinnin saada osaksi jonkun tehtäviä, jolle se sopisi luontevasti. Tietoon perustuvaan johtamiseen liittyen todettiin, että hyvinvointialueella olisi hyvä olla rikollisuusosoittimet ja mittarit ja, että toimenpiteiden vaikuttavuutta tulisi selvittää arviointitutkimuksilla. Keskeisenä tavoitteena on nyt selvittää hyvinvointialueiden omia tarpeita rikosentorjunnan osalta, jotta voitaisiin tukea sitä työtä.

4. Katsaus rikollisuuskehitykseen: Rikollisuustilanne 2021 –katsaus

Alanko esitteli *Rikollisuustilanne 2021* –julkaisun keskeisiä havaintoja rikollisuuden tilasta ja kehityksestä. Julkaisussa esitellään kansalliseen rikosuhritutkimukseen (KRT) perustuvia tietoja uhkailujen, fyysisen väkivallan ja omaisuusrikosten kohteeksi joutumisesta sekä väkivallan pelosta vuosina 2012–2021. Vuonna 2021 tutkimus oli kohdistettu 15–74-vuotiaille henkilöille. Esitys lähetetään työryhmän jäsenille, joten tähän pöytäkirjaan on nostettu esityksestä vain keskeisimpiä huomioita. Rikoslakirikokset vähenivät noin 13 prosenttia vuoteen 2020 verrattuna. Vuosien 2021 ja 2020 vertailtuihin tuloksiin vaikuttavat koronan aiheuttamat rajoitukset vuonna 2020. Vuoden 2021 tuloksissa on laajalti palattu pandemiaa edeltävään tilanteeseen. Alle 21-vuotiaiden epäilty väkivaltarikollisuus on kääntynyt poliisin tilastoissa nousuun vuosien 2020–2021 aikana. Vahvinta kasvu on ollut alle 15-vuotiaiden ryhmässä. Nuoret myös kokivat fyysistä väkivaltaa selvästi vanhempia ikäryhmiä enemmän. Seksuaalirikosten määrä on ollut noususuuntainen jo usean vuoden ajan. Seksuaalirikosten määrä nousi viidenneksellä vuodesta 2020 vuoteen 2021. Kotitalouksiin kohdistuneet omaisuusrikokset ovat laskeneet tasaisesti jo pitkään. Verkossa tapahtuvien rikosten lisääntyminen näkyy useissa eri rikoslajeissa. Petosrikokset ovat lisääntyneet merkittävästi viimeisten 10-vuoden aikana. Yleisimmät verkkorikokset näyttävät kohdistuvan voittopuolisesti nuorimpaan ikäryhmään. Esimerkiksi seksuaalinen häirintä oli yleisempää nuorempien vastaajien kohdalla. Yli puolet vastaajista (59 %) ilmoitti pelkäävänsä verkkorikoksen kohteeksi joutumista tulevan 12 kuukauden aikana.

Alanko totesi, että rikollisuusteemojen valinnassa tulisi ottaa huomioon

- Rikollisuusongelman yleisyys ja kehityssuunta
- Onko kyseistä rikollisuusongelmaa mahdollista torjua tehokkaasti tai voidaanko sen aiheuttamia haittoja minimoida?
- Miten merkittäviä rikoshaittoja kyseisen rikollisuusongelma aiheuttaa
- Mitä kyseisen rikollisuusongelman ratkaisemiseksi tehdään jo? Mikä voisi olla rikosentorjuntaneuvoston rooli?

Keskustelun pohjaksi Alanko nosti oman esityksenä ja työryhmän toimeksiantoon liittyen nuorisoriikollisuuden ja jengiytymisen, tietoverkkoja hyödyntävän rikollisuuden, yrityksiin kohdistuvan rikollisuuden, seksuaalirikokset sekä rikosentorjuntaan ja rikollisuuteen liittyvän tutkimuksen ja koulutuksen.

5. Katsaus rikollisuuskehitykseen: Poliisin tilastot

Pöyhönen esitteli ajankohtaisia poliisin rikollisuustilastoja. Myös tämä esitys toimitetaan työryhmän jäsenille. Esityksessä nousi esille paljolti samoja teemoja kuin Alangon esityksessä. Erikseen voidaan nostaa esille virkavallan anastukset (valepoliisi), niskoittelu poliisia vastaan, järjestystä ylläpitävän

henkilön vastustamisen, törkeä lapsenraiskaus, seksuaalinen ahdistelu, pahoinpitelyt, ryöstöt ja petokset. Näissä on ollut selvää kasvua. Kasvu on ollut erittäin voimakasta alaikäisten väkivaltarikoksissa useissa isommista kaupungeissa Tamperetta lukuun ottamatta. Kasvua on kuitenkin myös pienemmissä kunnissa. Myös alaikäisten julkisella paikalla ja liikekeskuksissa tapahtunut ryöstörikollisuus on kasvanut voimakkaasti. Tähän on sisältynyt myös teräaseen käyttöä.

6. Alustava keskustelu rikosentorjunnan prioriteeteista ensi hallituskaudella

Ei ehditty käsitellä. Tämä siirtyi 15.2 pidettävään kokoukseen.

7. Muut asiat

ei käsitelty

8. Seuraava kokous

- 15.2.2023 klo 10:00-12:00 (Teams-kokous)

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 12:05